

เฉลยสำนวนที่รูปคำใกล้เคียงกัน หน้า ๑๖๓ – ๑๖๘

ตระกูล “เบียด”

พูดไปสองไพเบี้ย	นั่งเสียตำลึงทอง	ถ้าพูดไปแล้วไม่มีประโยชน์ก็นั่งเสียดีกว่า
แจ่งสี่เบี้ย		แจกแจกอย่างละเอียด
สิบเบี้ยใกล้มือ		สิ่งใดอยู่ใกล้มือ ก็ควรคว้าเอาไว้ก่อน
เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน		ทำงานทุกชนิดได้เงินเล็กน้อยก็เอา
เบี้ยหัวแตก		เงินที่ได้กระจัดกระจายไม่เป็นกอบเป็นกำ
เบี้ยน้อยหอยน้อย		มีเงินน้อย
เบี้ยป้ายรายทาง		เงินที่เสียไประหว่างการติดต่อธุรการงาน

ตระกูล “สองใจ หรือไม่ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง”

รักที่เสียคายน้อง		ไม่รู้จะเลือกสิ่งไหนดี
จับปลาสองมือ		โลก รับประทานไว้หลายฝ่าย แต่ทำอะไรไม่ทันสักอย่าง
เหยียบเรือสองแคม		หวังผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ทำให้เข้าด้วยทั้งสองฝ่าย
ตีสองหน้า		ทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจผิดว่าเป็นพวกตน
นกสองหัว		คนที่ทำตัวฝึกฝัเข้าทั้งด้วยสองฝ่ายที่ไม่เป็นมิตรกัน โดยหวังประโยชน์เพื่อตน
สองฝักสองฝ่าย		ลังเลใจ มีใจฝักฝ่ายทั้งสองข้าง (ฝักฝ่าย แปลว่า พวก ข้าง เข้าพวก เข้าข้าง)

ตระกูล “ไม่ดูกาลเทศะ”

เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน		เอาสิ่งของหรืออะไรก็ตามมาแสดงต่อผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสิ่งนั้นเป็นที่ลือชาปรากฏอยู่แล้ว
สอนหนังสือสังฆราช(บอกหนังสือสังฆราช)		สอนผู้ที่มีความรู้ดีกว่าตน สอนผู้ที่มีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว
สอนจระเข้ว่ายน้ำ		สอนหรือแนะนำให้เขาทำอะไรที่เขาเป็นอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังหมายความว่าสอนคนที่มิสันทานไม่ได้อยู่แล้วให้มีปัญญามากขึ้น ได้ด้วย

ตระกูล “กินกงสี”

อัฐยายซื้อขนมมาย

ทำประโยชน์ให้ผู้ใดโดยวิธีเอาทรัพย์หรือสิ่งใดของผู้นั่นเองมาทำ คนอื่นต้อง
เสียของของตนไปด้วย

เนื้อเต่าฆ่าเตา

ใช้อะไรในสิ่งนั่นเอง ทำให้เกิดผลสำเร็จไปในตัว โดยไม่ต้องเอาอะไรอื่น
มาช่วยหรือได้ผลประโยชน์มาโดยไม่ต้องลงทุนลงแรงหรือใช้ความพยายามใด ๆ
เพราะฉะนั้นเป็นการทำประโยชน์โดยไม่เสียหายต่อผู้อื่น

ตระกูล “บ้านแตก”และ “สาแหรก”

ร้องเสียงบ้านแตก

ร้องเสียงดังลั่น ไม่ต้องเติมว่า “ร้องเสียงบ้านแตกสาแหรกขาด”

บ้านแตกสาแหรกขาด

เกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกันระหว่างสามีกับภรรยา หรือญาติพี่น้องถึงกับบ้านแตก
หรือเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงในบ้านเมือง เช่น เกิดกบฏ เกิดสงครามทำให้
บ้านเมืองแตกราษฎรต้องหนีกระจัดกระจาย

ผู้ดีแปดสาแหรก

ญาติที่สืบสายกันเป็นชั้น ๆ ตั้งแต่ต้นวงศ์สกุล คือ บิดามารดาของปู่และย่า ๔
บิดามารดาของตาและยาย ๔ รวมเป็น ๘ โดยปริยายหมายถึงคนที่ทำกริดกราย
เอาอย่างผู้ดี

ตระกูล “ไม่เจียมตน”

ไม่ซังกัดไม่ซุง

กำลังของเราน้อยจะไปขัดหรือค้านผู้ใหญ่เข้าไม่ไหวเน้นความมีกำลังหรือ
บารมีน้อย

น้ำน้อยย้อมแพ้ไฟ

กำลังของเราน้อยสู้ไปก็ไม่มีทางชนะ เน้นความมีจำนวนคนน้อย

ตระกูล “หมดตัว”

สิ้นเนื้อประดาตัว

ตกทุกข์ได้ยาก หมดสิ้นทรัพย์สมบัติ เพราะเล่นการพนันหรือถูกโกง เป็นต้น

สิ้นไร่ไม่ตอก

ยากจนค่นแค้น หมดที่พึ่งพิง ไร้ทรัพย์สิน

ตระกูล “โอกาส”

น้ำขึ้นให้รีบตัก

เมื่อได้โอกาสแล้วก็ให้รีบคว้า รีบทำเสีย

ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม

ให้ค่อยเวลาจนกว่าจะถึงโอกาสอันควร

สิบเบี้ยใกล้มือ

เน้นว่ามีโอกาสจะดีหรือไม่ดีงามหรือไม่งาม ก็รีบ ๆ ทำเสียก่อน อย่ามัวเลือกมาก

ตระกูล “ฝ่ายตรงข้าม”

หนามยอกอก

หอกข้างแคร่

บุคคลหรือสิ่งที่ทำให้นึกถึงเรื่องไม่สบายใจ ที่ติดตรึงอยู่ในใจ
มีศัตรูอยู่ข้างตัว นอกจากจะทำให้ไม่สบายใจแล้ว ยังเป็นอันตรายอีกด้วย

ตระกูล “ฟุ่มเฟือยโดยใช่เหตุ”

ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ

จี๋ข้างจับตักแตน

เกี่ยวแฝงมุงป่า

ฆ่าข้างเอางา

กระเชอกันรั้ว

ทำอะไรต้องเสียทรัพย์มากมาย แล้วไม่ได้คุ้มค่ากับเงินทองที่เสียไป
เรื่องเล็กทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ทำให้ได้ผลไม่คุ้มค่ากับทุนที่ลงไป
มีเงินน้อยแต่ทำอะไรเกินตัว
ทำลายล้างอะไรที่ใหญ่โต เพื่อให้ได้ของสำคัญเพียงเล็กน้อยมาเป็นประโยชน์
ของตน โดยไม่คิดว่าที่ตกลงไปนั้นเป็นการสมควรหรือไม่
นิสัยฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่าย

ตระกูล “รับเคราะห์”

แพะรับบาป

หนังหน้าไฟ

กระโดนท้องพระโรง

คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่นที่ทำการนั้น ต่อให้อยู่ไกลแค่ไหนก็รับเคราะห์
ได้
ผู้รับเดือดร้อนก่อนผู้อื่น (เพราะอยู่ใกล้ “ไฟ” นั่นเอง)
ผู้ที่ใคร ๆ ก็พากันรุมใช้อยู่คนเดียว หรือผู้ที่ต้องรับคำบ่น คำตำหนิ จากเจ้านายโดย
คุณ

ตระกูล “การขู่ ประชด”

เขียนเสือให้วัวกลัว

ตีวัวกระทบคราด

เชือดไก่ให้ลิงดู

ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือเกรงขาม เน้นเกี่ยวกับการขู่
โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรเขาไม่ได้ ไล่ไปรังควานอีกคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องและ
ตนสามารถทำได้ เน้นเกี่ยวกับการประชด
ทำโทษคนหนึ่งให้อีกคนหนึ่งกลัว เน้นการขู่ที่ต้องมีการทำโทษหรือการฆ่า

ตระกูล “ทำอะไรลวก ๆ”

สุกเอาเผากิน

ผักชีโรยหน้า

มือห่างตีนห่าง

ทำอะไรทำพอเสร็จไปคร่าวหนึ่ง ๆ เพราะไม่มีเวลาพอ คล้ายกับสำนวนว่า “ขอ
ไปที” (ไม่เกี่ยวกับนิสัยหรือการอำพราง)
การกระทำสิ่งใดเพียงเล็กน้อยเป็นการฉาบหน้า เพื่อจะลวงให้เห็นว่าทุกสิ่งทุก
อย่างเรียบร้อยสมบูรณ์
มีความหมายเน้นเกี่ยวกับนิสัยที่สะเพร่า เลินเล่อ ทำลวก ๆ ไม่ระมัดระวัง

ตระกูล “จับโน้นชนนี้”

จับพลัดจับผลู

จับแพะชนแกะ

ผิดฝาผิดตัว

จับผิด ๆ ถูก ๆ , บังเอิญเป็นไปโดยไม่ตั้งใจ

ทำอย่างขอไปที ไม่ได้แบบนี้ก็เอาอย่างนั้นเข้าแทนที่เพื่อให้ลุล่วงไป

ไม่เข้าชุดกัน ไม่เข้าคู่กัน

ตระกูล “คิดรอบคอบ”

คิดสะระตะ

คิดหน้าคิดหลัง

ดีดลูกคิดรางแก้ว

บวกลบคูณหาร

คิดถึงผลดีผลเสีย

ตริกตรองอย่างรอบคอบ

คิดถึงผลกำไรที่จะได้ทางเดียว

คิดถึงผลกำไรขาดทุนอย่างรอบคอบ

ตระกูล “ทำเป็นไม่สนใจ”

ทองไม่รู้ร้อน

ทำหูทวนลม

ไม่รู้รู้สึกเดือดร้อนหรือยินดียินร้าย

แสร้งทำเป็นไม่ได้ยิน

ตระกูล “ยากเย็นแสนเข็ญ”

งมเข็มในมหาสมุทร

เข็นครกขึ้นภูเขา

ฝนทั่งให้เป็นเข็ม

ค้นหาสิ่งที่มีน้อย หรือซ่อนอยู่ลึกกลับยากที่จะพบ

ยากที่ต้องทำงานเกินความสามารถ

ต้องอาศัยความเพียร งานจึงจะสำเร็จ

ตระกูล “เกี่ยวกับน้ำ”

น้ำซึมบ่อทราย

น้ำลอดใต้ทราย

ของที่ค่อย ๆ เกิดอยู่เสมอไม่ขาด

ทำอย่างลึกลับ ไม่มีใครเห็น เช่น สายลับ

ตระกูล “ไม่หวังดี”

ปากหวานกันเปรี้ยว

ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ

ปากอย่างใจอย่าง

พูดดีแต่ปาก ส่วนใจมิได้หวังดีด้วยที่แสร้งทำ

ลวงให้ตายใจ เข้าใจว่าเป็นมิตร แต่ที่จริงน้ำใจคิดร้าย

ปากพูดอย่าง แต่ใจคิดอีกอย่าง (สำนวนนี้อาจใช้เป็นกลาง ๆ ได้ว่าปากกับใจไม่ตรงกัน โดยไม่เน้นเรื่องไม่หวังดี ไม่จริงใจ)

ตระกูล “เล่าหาเรื่องเดือดร้อน”

แกว่งเท้าหาเสี้ยน

เอามือชุกหีบ (เครื่องหีบอ้อย)

หาหาใส่หัว

หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัวโดยใช่เหตุ

ทำให้ผู้อื่นขัดเคืองซึ่งมีผลทำให้ตนเองเดือดร้อนด้วย

ทำให้มีภาระต้องมีเรื่องกวนใจและเป็นกังวล

ตระกูล “ร้อนตัว”

วัวสันหลังหะ

กินปูนร้อนท้อง

ทำความผิดไว้ในอดีต ซึ่งไม่ยอมยกให้ใครลวงรู้ จึงหวาดผวายุ่งเสมอ

ความผิดที่ทำในปัจจุบัน ยังไม่มีใครรู้ แต่มักร้อนตัว ปูดเรื่องเสียเอง

ตระกูล “เรื่องง่าย ๆ”

หญ้าปากคอก

เส้นผมบังภูเขา

เป็นเรื่องรู้ ๆ กันอยู่ ควรจะตอบได้ทันที

ปัญหาแม้จะง่าย แต่เหมือนมีอะไรมาบัง ทำให้นึกไม่ถึง

ตระกูล “จับจด เหยาะเหยาะ”

เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ

สนิมสร้อย

หยิบหย่ง ทำอะไรไม่จริงจัง ไม่เอาการเอางาน

หนักไม่เอาเบาไม่สู้ บอบบาง

ตระกูล “ร้ายพอ ๆ กัน”

ขนมพอสมน้ำยา

ขมกับปูน

ไม่เบื่อไม่เมา

จิงก็รา ข่าก็แรง

สิ่งที่เสมอกัน ไม่ดีเท่าเทียมกัน เลวพอ ๆ กัน ไม่มีใครดีกว่าใคร

ชอบวิวาทกันอยู่เสมอเมื่ออยู่ใกล้กัน ไม่ถูกกัน

ขัดกันเรื่อย เพราะโกรธกันมาก่อน (สำนวนนี้ไม่เน้นเรื่องการทะเลาะวิวาทกัน)

ต่างก็จัดจ้านพอ ๆ กัน ต่างก็มีอารมณ์ร้อนพอ ๆ กัน ต่างไม่ยอมลดละกัน

ตระกูล “ขาว”

- ผิวขาวราวกับหยวก เป็นการเปรียบเทียบเพื่อชมว่าผิวขาวสวยเหมือนสีขาวยของหยวกกล้วย
- ผิวขาวเหมือนงาช้าง เป็นการเปรียบเทียบเพื่อชมว่าผิวขาวเหมือนสีขาวนวลของงาช้าง
- ผิวขาวเหมือนสำลี เป็นการเปรียบเทียบเพื่อชมว่าผิวขาวแลดูนุ่มนวลเหมือนสำลี
- ผิวขาวเหมือนสำลีเม็ดใน เป็นการพูดขำเข้าคนที่ผิวดำ แสดงว่าผิวของผู้นั้นไม่ได้ขาว แต่ผิวดำเหมือนเม็ดในของสำลี
- หน้าขาวเหมือนไขปอก เดิมเป็นความเปรียบเพื่อชมว่าหน้าขาวเนียนเรียบ แต่ปัจจุบันมักใช้ว่าขาวซีดหรือขาวเพราะพอกแป้งจนเกินงาม
- หน้าขาวเหมือนตกรดั่งแป้ง เป็นความเปรียบเพื่อบอกว่า ผัดหน้าขาวเกินพอดี
- หน้าขาวเหมือนกระดาษ เป็นความเปรียบเพื่อบอกความขาวซีดที่เกิดขึ้นเพราะความตกใจกลัว
- ฟันขาวราวไข่มุก เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่าฟันขาวเป็นเงางามและเรียงเป็นระเบียบ
- หนวดเคราขาวเหมือนสำลีหรือปุยนุ่น เป็นการเปรียบว่า หนวดเครามีความขาวและความอ่อนนุ่มเหมือนสำลีหรือปุยนุ่น

